

04.07.2018

Уряд створив Національний фонд досліджень, який даватиме гранти на науку з 2019 року

В Україні створено Національний фонд досліджень, що вже з 2019 р. має розпочати грантову підтримку наукових досліджень та розробок. Відповідну постанову затверджено на засіданні Кабінету Міністрів України 4 липня 2018 р. ([Урядовий портал](#)).

Прийняте рішення передбачає не лише утворення Національного фонду досліджень, а й затвердження Положення про Фонд та визначення граничної чисельності його працівників – 60 осіб.

«Створення дієвого механізму конкурсного фінансування науки, що має досягти 40 % від загального обсягу бюджетного фінансування науки, одна з ключових рекомендацій ЄС, що були надані за результатами незалежного зовнішнього аудиту науково-інноваційної системи України. Ця рекомендація йде поруч із твердженням європейських експертів, що реформи мають спиратися на твердий намір влади виконати свої зобов'язання щодо збільшення фінансування. Уряд виконує свої зобов'язання: фінансування науки за останні 2 роки було збільшено на 69 %. Однак в Україні досі не існувало інституції, яка могла б надавати гранти на дослідження і розробки на умовах відкритих конкурсів і незалежно від відомчих ознак. Така штучна сегментація наукової сфери обмежує не лише наукову конкуренцію, але й можливості міжвідомчої кооперації. Адже МОН, наприклад, не має права фінансувати діяльність установ НАН, так само, як і НАН не має можливості спрямовувати передбачені на її діяльність кошти до університетів», – розповіла Міністр освіти і науки України Л. Гриневич.

Вона підкреслила, що в усіх розвинених країнах існують грантові інституції, завданням яких є підтримка на грантовій основі проектів найкращих досліджень і розробок на умовах відкритих конкурсних відборів.

«Проект сьогоднішньої постанови виправить цю ситуацію. Фонд утворюється як незалежна неприбуткова бюджетна установа. Його основним завданням стане грантова підтримка фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень і науково-технічних експериментальних розробок», – пояснила Міністр.

Передбачається, що діяльність Фонду спрямовуватиметься безпосередньо Кабінетом Міністрів України.

Кошти Фонду формуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, добровільних внесків, зокрема, й іноземних донорів, а також інших не заборонених законодавством коштів.

Розмір бюджетного фінансування Фонду визначатиметься окремим рядком бюджету, на підставі пропозицій очолюваної Прем'єр-міністром України Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

«Фонд розподілятиме кошти шляхом надання індивідуальних, колективних та інституційних грантів. Це означає, що система грантової

підтримки буде гнучкою та даватиме більше можливостей для усіх українських науковців», – наголосила Л. Гриневич.

Нацфонд досліджень працюватиме за такими основними напрямками:

- безпосередньо виконання наукових досліджень та розробок;
- сприяння науковій співпраці, науковій мобільності, зокрема наукове стажування наукових працівників, у тому числі й за кордоном;
- розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок;
- розвиток дослідницької інфраструктури;
- підтримка проектів молодих вчених;
- популяризація науки

«Принципове для нас завдання - не просто створити Фонд, а наповнити його якісно новим змістом, прозорими процедурами для функціонування та фінансування проектів. Ми створили таку структуру, щоб повноваження всередині Фонду були логічно розподілені та мінімізували конфлікти інтересів», – зауважила Л. Гриневич.

Так, Наглядова рада Фонду, якою буде Науковий комітет Нацради з питань розвитку науки і технологій, визначає загальну стратегію Фонду, здійснює загальну координацію та контроль його діяльності (має право ініціювати аудиторську перевірку), визначає структуру (секції за науковим спрямуванням Наукової ради).

Наукова рада відповідатиме за формування умов конкурсів, визначення пріоритетів, координацію та контроль проведення Фондом експертизи та відбору проектів.

Виконавчий директор та Дирекція забезпечують поточну діяльність Фонду, організацію та проведення конкурсів, укладання договорів, контроль цільового використання бюджетних коштів, звітування та забезпечення документообігу.

Передбачається, що Наглядова рада Фонду є Ідентифікаційним комітетом для Наукової ради Фонду, тобто обирає її на конкурсних засадах. Наукова рада Фонду на конкурсних засадах обирає виконавчого директора та його заступників, а також визначає порядок обрання співробітників дирекції.

Персональний склад Наукової ради Фонду, за результатами конкурсного відбору, призначається Урядом. Так само Урядом призначається виконавчий директор, який очолюватиме Фонд як бюджетну установу.

Л. Гриневич відзначила, що успішне функціонування Фонду напряму залежить від його фінансування та можливостей України збільшити інвестиції в науку загалом.

«У середньостроковому плані діяльності Уряду визначено, що за 2020 рік фінансування науки за рахунок бюджету має сягнути 0,5 % ВВП. З цього фінансування ми хочемо, аби на Нацфонд досліджень пішло близько 13-15%. Якщо наша економіка зможе забезпечити таке зростання – це буде неймовірним проривом для всієї країни, адже зараз, навіть попри збільшення фінансування науки, ми дуже сильно відстаємо від інвестицій тих держав, що дійсно мають вагомий успіх в науковій сфері», – підсумувала Міністр.